

Hyvinvoinnin vuosiraportti 2022

Hyväksytty valtuustossa 15.6.2023

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi Nivalassa	4
3. Keskeisimmät muutokset kuntalaisten hyvinvoinnin tilassa	8
Talous, väestö ja elinvoima	8
Lapset, nuoret ja lapsiperheet.....	9
Työikäiset.....	9
Ikäihmiset	9
Ehkäisevä päihdetyö	10
4. Hyvinvointisuunnitelma 2021–2024 – arvio nykytilasta ja jatkotoimet.....	12
5. Valtuustokäsittely	31
Lähteet.....	32
LIITE 1: Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, toimenpiteet vuonna 2022.....	33
LIITE 2: Hyvinvoinnin kuntakortti	37

1. Johdanto

Kunnan perustehtävä on kuntalain 1§ mukaan asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kuntalaisten hyvinvointia ja tehtyjä toimenpiteitä tulee seurata säännöllisesti sekä laatia suunnitelma hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus (Terveydenhuoltolaki 1326/2010; 12 §).

Nivalan kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2024 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 27.5.2021. Se sisältää katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin väestöryhmittäin, arvion toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoimista sekä suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä.

Tässä hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa on kuvattu lyhyesti keskeisimpiä muutoksia väestön hyvinvoinnin tilassa, sillä laajaan hyvinvointikertomukseen on otettu laajempi katsaus väestön hyvinvoinnin ja terveydentilan kehityksestä. Indikaattoritiedot päivittyvät valitettavan hitaasti, jolloin ei saada kaikista vuosittaista kehitystä nähtäville. Tässä hyvinvointiraportissa on myös arvioitu hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia tähän mennessä.

Arviointia tehdään laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2024 painopisteiden mukaisesti, jotka ovat:

- **Lasten ja nuorten hyvinvointi:** *Me perheessä voimme hyvin ja olemme tyytyväisiä elämäämme. Meillä on toimiva arki.*
- **Toimintakyvyn ylläpito ja sairastavuuden vähentäminen:** *Minä jaksan toimia arjessani. Meillä Nivalassa on edellytykset oman toimintakykyni ylläpitämiseen.*
- **Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi:** *Koen olevani osa jotain yhteisöä, jossa pääsen vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Jos koen, että arki vie voimat, tiedän etten jää yksin.*

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportin lisäksi rinnalle on otettu vuonna 2019 käyttöön hyte-kuntakortti, joka kuvaa lyhyesti ja tiiviisti kunnan hyte-tilannetta. Kortista löytyvät valittujen indikaattoreiden kuntakohtaiset tulokset verrattuna Pohjois-Pohjanmaan keskiarvoon. Mukana on myös kuntakohtaisia tekstikuvauksia. Hyte-kuntakorttia voidaan hyödyntää hyvinvointijohtamiseen sekä kuntien erilaisuuden ja erityisyyden kuvaamiseen. Hyte-kuntakortti päivitetään vuosittain hyvinvointikertomuksen vuosiraportin yhteydessä.

2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi Nivalassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien toimialojen tehtävä. Vastuu sen koordinoinnista on Nivalassa hyvinvoinnin toimialalla, jossa työskentelee hyvinvointikoordinaattori vastaten koordinaation yhteensovittamisesta. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti myös yritysten, sote-kuntayhtymän, kolmannen sektorin, oppilaitosten, seurakunnan sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Nivalan kaupungin HYTE-työryhmänä toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa toimii kaupungin johtoryhmä, hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointialueen edustaja, luottamushenkilöitä, Nivalan Liikuntakeskus Oy:n sekä järjestöjen edustaja. HYTE-työryhmä kokoontuu säännöllisesti ja toimii aktiivisesti hyvinvointikertomustyön koordinoijana.

Pohjois-Pohjanmaalla tehdään aktiivisesti hyvinvointiyhteistyötä. Maakunnallista hyvinvointiyhteistyötä koordinoivat ja kehittävät kumppanuussopimuksella Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri (nykyään osa hyvinvointialuetta) ja Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Pohjois-Pohjanmaalla on aktiivisesti edistetty terveyden edistämisen ihmislähtöistä näkökulmaa. Pohjois-Pohjanmaalla on tiivis hyte-yhteistyö ja Nivala on myös aktiivisesti mukana maakunnallisessa hyte-yhteistyössä. Nivala on myös allekirjoittanut lokakuussa 2019 hyvinvointisopimuksen, joka velvoittaa edistämään maakunnallista hyte-yhteistyötä.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Nivalan kaupunkistrategian yksi keskeisimmistä tavoitteista turvallinen arki sekä hyvinvoivat asukkaat. Kaupunkistrategiaa ollaan päivittämässä kevään 2023 aikana. Hyvinvointikertomustyö kulkee talousarvioprosessin rinnalla vuosikellon mukaisesti.

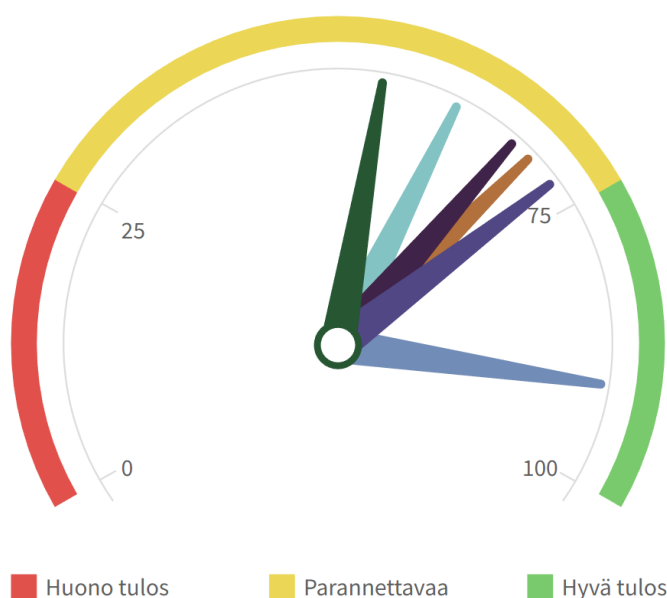
Vuoden 2023 alussa kunnille aletaan maksaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosaa (HYTE-kerroin). HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Se määritellään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella. Nämä liittyvät kunnan johtoon, perusopetukseen, liikunta- ja kulttuuripalveluihin sekä kuntalaisten hyvinvoinnin tilan muutosta kuvaaviin indikaattoreihin. HYTE-kertoimen perusteella määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuus. Kunnan saama summa lasketaan seuraavasti: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x kunnan asukasluku x kunnan hyte-kerroin / koko maan hyte-kerroin, joka vuonna 2023 on 67. Laadukas ja laaja-alainen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on siis edellytys hyvälle HYTE-kertoimelle. Nivalan HYTE-kerroin vuonna 2023 on 68 joka tarkoittaa 19,4 € asukasta kohti.

Prosessi-indikaattorit			
Kuntajohto	2020	2021	2022
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100	100	100
Liikunta			
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	0	0	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100	100	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	0	0	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100
Peruskoulut			
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein	100	63	63
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	86	80	80
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	34	37	37
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	79	68	68
Kulttuuri			
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	0	0	0

Tulosindikaattorit	Alkuperäiset		Skaalattu	
	2020	2021	2021	2022
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista		21,8	30	30
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista		22,2	53	53
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	6,3	7,1	49	69
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	0,9	0,9	42	56
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	9,4	9,1	46	57
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.	597,0	470,1	26	57

Koko kunnan terveyden edistämisen aktiivisuutta mitataan TEAviisari -palvelulla. Se kuvaa kunnan organisaation aktiivisuutta edistää kuntalaisten terveyttä itsearvion mukaan. Palvelun tuottaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). TEAviisari työkalu sisältää kysymyksiä eri sektoreiden toiminnasta. Kysymyksillä kartoitetaan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilan seuranta, työhön kohdistettuja resursseja, tiedolla johtamista, indikaattoritiedon seuranta, poikkihallinnollista yhteistyötä sekä johtamista kokonaisuudessaan. Nivalassa vuonna 2022 ollaan terveydenedistämisen aktiivisuudessa koko maan keskitasoa lukuun ottamatta kuntajohdon terveydenedistämisen aktiivisuutta, joka on koko maata paremmalla tasolla.

Kaikki sektorit : Nivala 2022

Aineisto päivitetty 25.01.2023

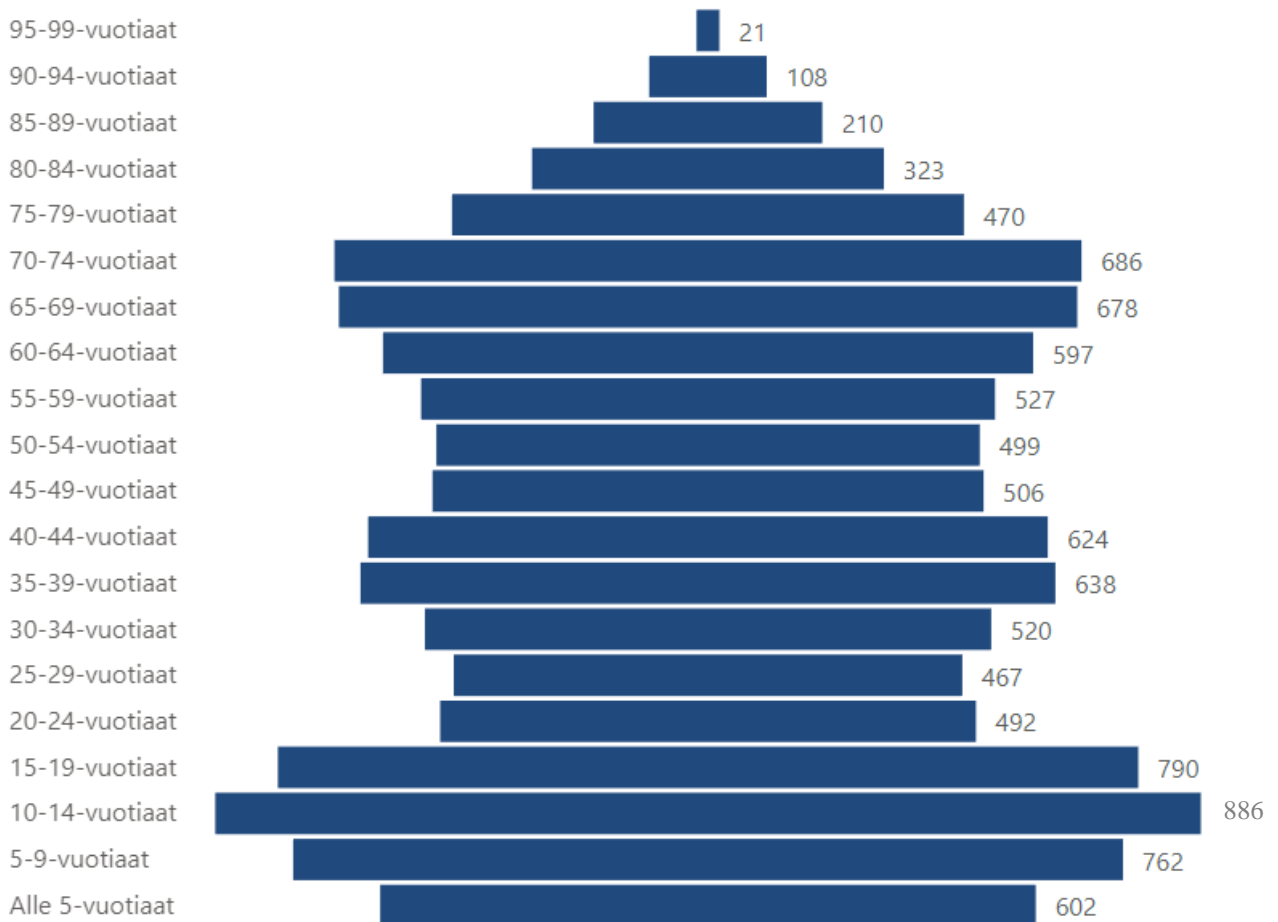
Pisteet	Nivala	Koko maa
Kaikki sektorit	68	68
Kuntajohto	91	79
Perusopetus	69	64
Lukiokoulutus	67	66
Ammatillinen koulutus	..	63
Liikunta	72	72
Perusterveydenhuolto	54	70
Kulttuuri	61	66

3. Keskeisimmät muutokset kuntalaisten hyvinvoinnin tilassa

Talous, väestö ja elinvoima

Nivalan kaupungin talouden kannalta keskeiset haasteet ovat velkaantuneisuus sekä menojen suhde tuloihin. Haastetta tulevaisuudessa tuo korkea huoltosuhte (83,5), joka on maakunnallista keskiarvoa (63,7) huomattavasti korkeampi. Väestörakenteessa näkyy väestön ikääntyminen, mutta myös Nivalan lapsirikkaus. Nivalan asukasluku 31.12.2022 oli 10 419 asukasta. Asukasluvun muutos kääntyi usean vuoden jälkeen positiiviseksi ja asukasluku lisääntyi 11 henkilöllä. Uusia omakotitalojen rakennuslupia myönnettiin vuonna 2022 12 kpl sekä rivitaloille 2kpl. Asumisen kehittäminen on yksi Nivalan kärkihankkeista.

Väestöpyramidi

Kunnan elinvoimaindikaattori kuvaa kunnan elinvoiman muutosta kahden viimeisen tilastoista saatavan ajankohdan välisenä aikana. Elinvoiman muutosta kuvataan indikaattorilla, jonka keskiarvo on =0. Jos indikaattori saa negatiivia arvoja se on ko. kunnassa kehittynyt huonommin. Indikaattori on yhdistetty muuttuja kunnan elinvoiman kannalta keskeisistä ulottuvuuksista: väestömuutos, työpaikkamuutos, verotulojen muutos, taloudellisen huoltosuhteen muutos ja koulutustason muutos. Ulottuvuudet vaikuttavat elinvoimaindikaattoriin arvonn yhtäläisellä painolla. Nivalan viimeisin elinvoimaindikaattori

on 20,05 eli positiivinen. Nivala sijoittautuu Pohjois-Pohjanmaan kunnista kymmenen elinvoimaisimman kunnan joukkoon.

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Nivalassa käynnistyi vuoden 2022 alussa maksuton varhaiskasvatus, joka on lisännyt hieman varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, mutta suhteessa lapsimäärät eivät ole lisääntyneet samalla tavalla, koska ikäryhmät ovat pienentyneet. Nivalassa on myös syksyllä 2021 aloitettu kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu osassa varhaiskasvatusta. Osallistuminen varhaiskasvatukseen nähdään merkittävänä tekijänä lapsen myöhemmälle oppimiselle, kehitykselle sekä vaikutus perheiden sosioekonomisten erojen tasaamisessa.

Varhaiskasvatuksen rooli perheiden tukemisessa ja ohjaamisessa muihin palveluihin nähdään oleellisena ja osallistuminen varhaiskasvatukseen edistää tukea tarvitsevien lasten tuen toteutumista merkittävästi.

Nivalassa on Pohjois-Pohjanmaalla kolmanneksi eniten alakouluja Oulun ja Raahen jälkeen, ja keskimääräinen oppilasmäärä näissä on viidenneksi pienin. Nivalassa on siis laaja kyläkouluverkosto ja uusiin kouluihin on investoitu viime vuosina. Kesällä 2021 valmistui uusi Junttilan koulu ja viime vuonna on aloitettu Haikaran sekä Erkkilän koulujen investoinnit.

Nuorisotyö on vahvistunut Nivalassa vuonna 2022. Koulunuorisotyö vakiinnutettiin vuonna 2022 Nivalassa. Koulunuorisotyöntekijä tavoittaa kaikkien Nivalan koulujen nuoria teematunneilla, oppilaitospäivystyksissä sekä tapahtumissa. Myös nuorisotila Kulmauksen kävijämäärät ovat lisääntyneet erinomaiselle tasolle koronapandemian jälkeen. Vuonna 2022 Kulmauksessa oli kävijöitä 8242 nuorta.

Työikäiset

Nivalan työttömyysaste oli 8,2 % / 31.12.2022 (7,8 % / 2021) eli vuoden lopussa suunnilleen samaa tasoa edelliseen vuoteen nähden. Kuitenkin kuukausitasolla tarkasteltaessa työttömyysaste on ollut edellisvuotta matalampana. Ja myös naapurikuntiin verraten Nivalan työttömyysaste on alhaisin. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on saatu laskemaan huimasti, sillä vuoden 2022 lopulla heitä oli enää 69 henkilöä (99 henkilöä 31.12.2021). Nuorisotyöttömyys on myös laskenut 9 %:sta 6,5 %:iin. Kuntalaisten väliset tuloerot ovat muihin vertailukuntiin nähden maltillisemmat (Nivalan ginikerroin 24,4).

Kesäkuussa 2022 aloitettiin rakentamaan uutta monitoimihallia, joka parantaa entisestään liikuntamahdollisuuksia. Kulttuuripalvelut ovat tavoittaneet kaikenikäisiä asukkaita huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin. Kulttuuritapahtumien kävijämäärä vuonna 2022 on ollut 6273 kävijää. Myös kirjastopalvelut ovat tavoittaneet tapahtumillaan kuntalaisia, sillä kirjasto on järjestänyt vuonna 2022 98 tapahtumaa. Kirjaston lainausmäärät ovat nousseet edellisvuodesta lähes kymmenen prosenttia. Yli kolmasosa lainoista tehdään kirjastoautossa. Omatoimikirjaston myötä kirjaston aukioloaika on saatu lisättyä edellisvuoteen nähden noin 1300 tuntia. Kansalaisopisto ja musiikkiopisto tarjoavat myös monipuolisia harrastusmahdollisuuksia.

Ikäihmiset

Nivala valittiin Ikäinstituutin koordinoimaan Voimaa Vanhuuteen -mentorointiohjelmaan 2021. Vuonna 2022 ikäihmisille suunnattuihin voima- ja tasapainoryhmiin on osallistunut yli

50 ikäihmistä. Myös ulkoiluystävällisyyttä ollaan käynnistämässä mentorointiohjelman myötä. Puolet iäkkäiden kaatumismurtumista on ehkäistävissä voima- ja tasapainoharjoittelulla. Kaatumisen ehkäisyä on viime vuonna tehty Nivalassa esimerkiksi tietoisuutta lisäämällä erilaisin tapahtumin sekä jakamalla hiekoitusSORAA kuntalaisille. Yhden lonkkamurtuman hinta on noin 30 000 €. Nivalassa vuonna 2021 oli 14 lonkkamurtumaa 65 vuotta täyttäneistä (ilmaantuvuus 0,6 %, koko maa, 0,6 %). Kustannus näistä oli siis 420 000 €. 75 vuotta täyttäneistä 28,6 %:lla on suuria vaikeuksia 500 m kävelyssä. Liikkumiskyvyn heikkeneminen on merkittävä syy kotihoidon palvelujen käyttöön ja laitoshoidon siirtymiseen. Liikuntaryhmiin osallistuneista yli puolet kertoi myös mielialan kohonneen osallistumisen myötä.

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyö on osaltaan edistämässä kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Ehkäisevä päihdetyö vastaa myös ehkäisevän mielenterveyshuollon haasteisiin ja samoilla keinoilla voidaan ehkäistä molempia. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on vähentää päihteiden kysyntää, saatavuutta ja tarjontaa eri kohderyhmissä vaikuttaviksi todettuja menetelmiä hyödyntäen. Parhaimmillaan edistetään päihdeettömiä elintapoja, vähennetään päihdehaittoja ja edistetään päihdeongelmista kärsivien kansalaisten oikeuksia. Ehkäisevään päihdetyöhön sisältyy alkoholi, huumausaineet, tupakka ja muut päihtymiseen käytetyt aineet. Myös rahapeli riippuvuus ja muut toiminnalliset riippuvuudet kuuluvat ehkäisevän päihdetyön aihepiiriin.

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella nuorten päihteiden käyttö on lähtenyt laskuun, vaikkakin se edelleen on maakunnan keskiarvoa yleisempää. Myös päihteisiin liittyvät rikokset ovat vähentyneet. Nivalassa on vuonna 2022 kokoontunut aktiivisesti moniammatillinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, joka on mm. järjestänyt koulutuksia ammattilaisille, päihdevalistustapahtumia ja -toimintoja kuntalaisille sekä aktiivisesti tiedottanut kunnan päihdetilanteesta. Päihderikokset ovat viimeisimmässä tilastossa laskeneet alueen vähäisimmiksi.

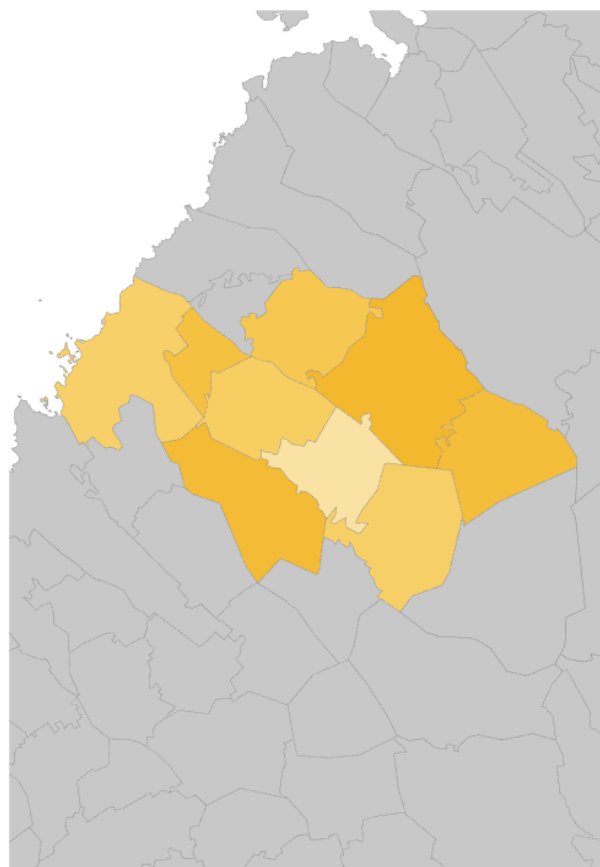
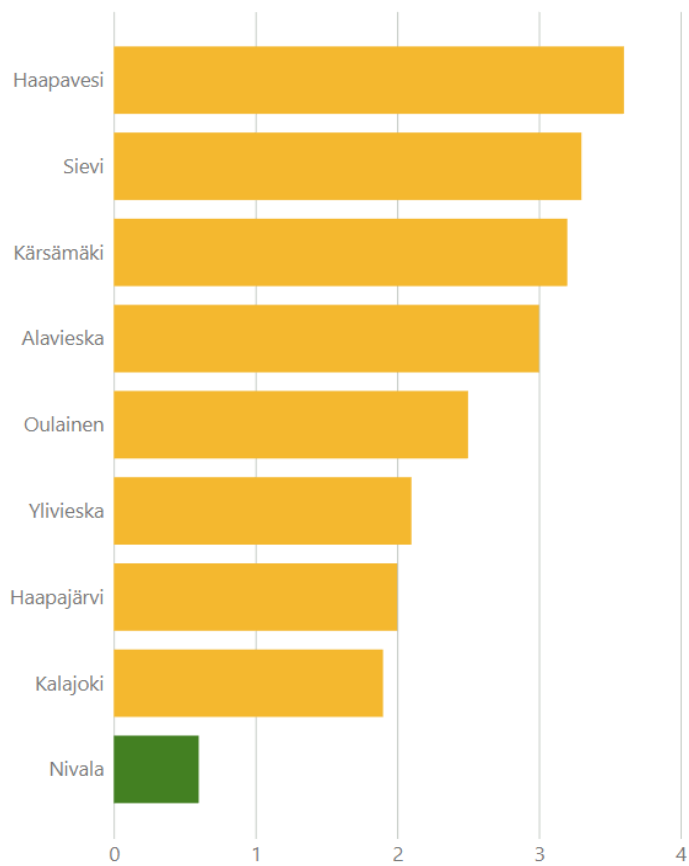
Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet vuonna 2022 on kuvattu liitteessä 1.

Indikaattori

Tiedon ajankohta: 12/2021

Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syyllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta, lkm / 1000 asukasta

Lähde: Sotkanet

4. Hyvinvointisuunnitelma 2021–2024 – arvio nykytilasta ja jatkotoimet

Laajassa hyvinvointikertomuksessa Nivalan kaupungin hyvinvoinnin edistämisen painopistealueiksi valtuustokaudelle 2021–2024 valittiin:

1. Lasten ja nuorten hyvinvointi: *Me perheessä voimme hyvin ja olemme tyytyväisiä elämäämme. Meillä on toimiva arki.*

2. Toimintakyvyn ylläpito ja sairastavuuden vähentäminen: *Minä jaksan toimia arjessani. Meillä Nivalassa on edellytykset oman toimintakykyni ylläpitämiseen.*

3. Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi: *Koen olevani osa jotain yhteisöä, jossa pääsen vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Jos koen, että arki vie voimat, tiedän etten jää yksin.*

Painopistealueita yhdistävä ajatus on *"Kun minä voin hyvin, me voimme hyvin"*.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää tarkemmat tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, resurssit sekä arviointimittarit painopistealueittain valtuustokaudelle 2021–2024. Hyvinvointisuunnitelmaa hyödynnetään toimialoittain talouden ja toiminnan suunnittelussa syksyisin, jolloin toimenpiteiden toteuttaminen ja toteuttamisen aikataulu arvioidaan ja päätetään talousresurssien puitteista. Hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointiraportissa. Hyvinvointisuunnitelma esitetään seuraavien sivujen taulukoissa, jossa on samalla arvioitu tavoitteiden toteutumista.

Lasten ja nuorten hyvinvointi: *Me perheessä voimme hyvin ja olemme tyytyväisiä elämäämme. Meillä on toimiva arki.*

Arjen toiminta tukee perheemme hyvinvointia

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Myönteisen minäkuvan, pärjävyyden ja osallisuuden vahvistaminen	Lisäämme positiivisen pedagogiikan osaamista ja käyttöä sekä osallistavaa toimintakulttuuria: lasten parlamentti ja oppilaskuntatoiminta	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Koulujen oppilaskunnat Hyvinvoinnin toimiala	Positiivisen pedagogiikan koulutuskustannukset, määrärahalisäys oppilaskuntatyöhön	2022	Kaupunki on järjestänyt 2 x 3 h:n positiivisen pedagogiikan koulutuksen koko henkilöstölle, yhden aamupäivän koulutuksen esimiehille ja aloittaneet jokaisesta päiväkodista ja perhepäivähoidosta valittujen positiivisen pedagogiikan lähettiläiden kouluttamisen. Heidän erityinen tehtävänsä on jalkauttaa positiivista pedagogiikkaa päiväkodeissa ja perhepäivähoitossa. Osaamisen vahvistamisen seurauksena positiivinen pedagogiikka on otettu vahvemmin käyttöön sekä lapsiryhmissä että työyhteisön hyvinvoinnin vahvistamisessa. Koulujen vanhempainyhdistykset kokoontuneet n. 2-6 krt/lv, oppilaskunnat 1-2 krt/kk, vanhempainillat 1-2 krt/lv/koulu Toimipaikkojen arjessa henkilökunnan ja

					tiimien/luokka-asteiden/aineryhmien kokoukset
	Vahvistamme ja ylläpidämme Nepsy -osaamista kouluttamalla koulujen ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä sekä tuemme toimijoita	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Koulutuskustannukset	2022	Varhaiskasvatuksessa v. 2022 n. 25 koulutuksen käynnystä, peruskouluissa yksittäisiä.
	Koululaisten terveystarkastuksissa kartoitamme oppilaat, joille etsivällä harrastustyöllä on mahdollisuus löytää yksi mieluisin harrastus	PPKY Kallio Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Hyvinvoinnin toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Lähes jokainen 8. ja 9.lk harrastaa jotain viikoittain. 4. ja 5 lk:sta 92,1 %.
Arjen terveellisten valintojen (uni, ravinto, liikunta, koulutehtävät, kaverisuhteet harrastukset jne.) tukeminen	Varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa sovimme arjen hyvinvointia tukevan toimintamallin tai -mallien käyttöönotosta	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala PPKY Kallio	Nykyiset resurssit	2023	Toimintamalli käyttöön otettu (kyllä/ei) Toiminnassa olevien perheiden määrä
	Takaamme jokaiselle lapselle ja nuorelle vähintään yhden säännöllisen harrastuksen koulupäivän yhteyteen (harrastustakuu)		Suomen harrastamisen malli -hankkeen resurssit ja koulujen kerhotyö, yhteisen osa-aikaisen koordinaattorin palkkaaminen yhdessä harrasteakatemian kanssa	2021	Suomen harrastamisen mallin mukainen toiminta käynnistettiin Nivalassa syksyllä 2021. Osa-aikainen koordinaattori palkattiin hankerahalla. Vuonna 2022 harrastekerhoja on järjestetty viikoittain parhaimmillaan 74 kappaletta eri kouluilla ja

					osallistujia harrastekerhoissa on kuluvana lukuvuonna ollut 833.
	Tarjoamme alle 12-vuotiaiden harrastustoimintaan ilmaiset tilat	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Hyvinvoinnin toimiala Nivalan Liikuntakeskus Oy Jokilatvan opisto JMO 3. sektori	Määrärahamuutos ilmaisten tilojen tarjoamiseen	2023	Vuoden 2022 alusta kaupungin hallinnoimat tilat ovat maksuttomia alle 10-vuotiaiden ohjattuun toimintaan. Koulujen tilat ovat maksuttomia lasten ja nuorten alle 18-vuotiaiden ohjattuun, valvottuun ja avoimena järjestettyyn toimintaan.
	Sovimme asiakaslähtöisen yhteistyömallin neuvolan ja suun terveydenhuollon kanssa Äitiysneuvolassa otamme käyttöön perhekyselykaavakkeen (3 kk:n neuvolassa EPDS-kaavakkeen, 5kk:n ja 4 v. neuvolassa lapsiperheen arjen voimavarakaavakkeen)	PPKY Kallio	Nykyiset resurssit	2021	EPDS-kaavake on käytössä äitiys- ja lastenneuvolassa, lapsiperheen arjen voimavarakaavake on käytössä lastenneuvolassa. Lisäksi on rakennettu masentuneen äidin hoitopolku yhteistyössä depressiohoitajien ja terapiakeskuksen kanssa.
	Vakiinnutamme Lp – toiminnan osaksi neuvolan, varhaiskasvatuksen ja peruskoulujen arkea. Arki puheeksi ja varhainen puuttuminen, kun arjen valinnoista on huolta.	PPKY Kallio Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Nykyiset resurssit	2022	LP-toiminta on vakiintunut menetelmä neuvolan, varhaiskasvatuksen ja peruskoulujen arjessa. LP- keskustelu on tarjottu kaikille 3- vuotiaiden ja eskareiden vanhemmille.

					Toteutuneita keskusteluja arviolta 30 ja neuvonpitoja 5. Peruskouluissa käytyjä keskusteluja 66 (mitkä tilastoitu).
	Lisäämme seksuaalikasvatusta kouluissa terveydenhoitajan toimesta	PPKY Kallio Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Nykyiset resurssit	2022	8. ja 9. luokkalaisista 48 % ilmoitti, ettei ole käyttänyt ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä (vrt. valtakunnallinen 19,7 %). Raskauden keskeytysten määrät ovat laskeneet (7 % → 5,7 %) Koulukuraattori on suorittanut seksuaalineuvojan koulutuksen ja antaa neuvontaa. Myös nuorisotilalla on pidetty seksuaalikasvatusiltoja.
	Tarjoamme ilmaisen ehkäisyn alle 25-vuotiaille	PPKY Kallio Kaupunginvaltuusto	Määrärahalisäys	2023	Hyvinvointialueella otetaan käyttöön maksuton ehkäisy alle 20-vuotiaille.
Lapsemme, nuoremme ja perheemme saa varhaista tukea arjessa ja tarvittaessa moniammatillisessa verkostossa					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Parannetaan moniammatillisen verkoston lapsi- ja perhelähtöisiä yhteistyökäytäntöjä tulevaa sote-uudistusta ajatellen	Laadimme yhteistoiminnan kehittämissuunnitelman ja osallistumme sen toimeenpanoon esim. huoli herää, tuen polku perhekeskus-verkostossa, neuropsykologisen kuntoutuksen (Nepsy) prosessi (Kallio), kodin	PPKY Kallio Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Kallion ohjaama lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien tahojen yhteinen suunnitelmallinen kehittämistyö päättyi syksyllä 2022. Tuolloin koulun ja varhaiskasvatuksen toimijoille esitettiin Kallion ja kuntien yhteiskehittämisen tuloksena

	ulkopuolelle sijoitetun lapsen koulunkäyntiprosessi, perheneuvolan ja vaka:n/koulun yhteistyö, neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyö. Toimeenpanemme suunnitelman mukaista kehittämistyötä.				syntyneet toimintamallit; tuen polku, Nepsy -prosessi ja sijoitetun lapsen koulunkäynti -prosessi. Pohteen toiminnan alkuun saattaminen on osittain siirtänyt yhteistä kehittämistä myöhempään. Varhaiskasvatus ja neuvola ovat kokoontuneet pohtimaan ajankohtaisia toimintamalleja ja jatkavat yhteistä kehittämistä myöhemmin. Toimijoiden yhteinen kehittämistyö voi käynnistyä suunnitelmallisesti, kun Nivalan kaupunki nimeää Perhekeskus -työryhmän, jonka tehtävänä on Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukainen yhteistoiminnan suunnitelmallinen kehittäminen.
Varhaisen tuen palvelujen ja menetelmien vahvistaminen	Kannustamme perheitä osallistumaan varhaiskasvatukseen	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Tarvittavat lisäresurssit varhaiskasvatukseen	2022	Vuoden 2022 varhaiskasvatuksesta tuli maksuton. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste keväällä -23 on 67 % alle esiopetusikäisten ikäluokista.

					Nivala on kaksivuotisen esiopetuskokeilun kokeilukunta 2021–2023.
	Kehitämme peruskouluikäisten oppilaiden lainvastaisiin tekoihin puuttumista Etelä-Karjalan mallin mukaisesti	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Poliisi PPKY Kallio	Nykyiset resurssit	2022	Toimintamalli on otettu käyttöön ja henkilöstöä on koulutettu siihen.
	Kehitämme Kallion tuottamaa lapsiperheiden kotipalvelua	PPKY Kallio	Kahden työntekijän palkkaaminen	2021	Lapsiperheiden kotipalveluun palkattiin v. 2021 kaksi määräaikaista työntekijää.
	Vakinaistamme kaupungin tarjoaman matalan kynnyksen lapsiperheiden kotipalvelutoiminnan	Kaupunginvaltuusto Kaupunginhallitus Keskushallinto	Määrärahan varaaminen talousarvioon Yhteistyösopimus MLL:n kanssa	2022	Kotipalvelutoimintaan on palkattu toinen työntekijä, joten resurssit ovat kaksinkertaistuneet.
	Vahvistamme tukihenkilötoimintaa perheiden tueksi yhteistyössä 3. sektorin kanssa	Hyvinvoinnin toimiala MLL	Kumppanuussopimus MLL:n kanssa	2022	MLL:n kanssa on voimassaoleva kumppanuussopimus, jonka avulla Nivalassa pyörii tukihenkilötoiminta.
	Vakiinnutamme koulunuorisotyön kaupungin toimintaan	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Hyvinvoinnin toimiala Kaupunginvaltuusto	Määrärahojen varaaminen talousarvioon hankkeen päättymisen jälkeen	2022	Koulunuorisotyöntekijä vakinaistettiin v. 2022 osaksi kaupungin toimintaa.
Parannamme lasten, nuorten ja perheiden palvelujen yhteensovittamista					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Päivitämme Nivalan kaupungin lasten, nuorten ja perheiden asioiden	Perhekeskusverkoston tehtävien ja lakisääteisten velvoitteiden hoitamiseksi	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Nykyiset resurssit	2021	Nivalan perhekeskusverkoston toiminta on uudelleenorganisoitu. Perhekeskusverkoston

yhteistyöryhmien tehtäviä ja koordinoitua	tarvittavien ryhmien organisointi ja koordinoitua	Hyvinvoinnin toimiala PPKY Kallio 3. sektori			strategisesta johtamisesta ja koordinoinnista vastaa hyte -ryhmä. Operatiivisesta toiminnasta (mm. Perhekeskuksen käsikirjan kokoaminen) vastaa pienempi esihenkilöistä ja asiantuntijatehtävissä toimivista henkilöistä koottu työryhmä. Lisäksi on päätetty järjestää kaksi kertaa vuodessa teemakohtainen Lapsi- ja nuorisasianfoorumi, joka on avoin toimijoille ja kuntalaisille.

Toimintakyvyn ylläpito ja sairastavuuden vähentäminen: Minä jaksan toimia arjessani. Meillä Nivalassa on edellytykset oman toimintakykyni ylläpitämiseen.

Minä jaksan työssäni ja vapaa-ajallani

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Työhyvinvoinnin edistäminen	Tarjoamme kaupungin työntekijöille mahdollisuuksia työhyvinvoinnin edistämiseen	Henkilöstöjaos Johtoryhmä Kaupungin kaikki toimialat	Nykyiset resurssit	2023	Kuvaus toiminnasta
	Edistämme työmatkakävelyä ja -pyöräilyä kevyen liikenteen verkostoa kehittämällä	Tekninen toimiala Nivalan Liikuntakeskus Oy	Tarvittaessa määrärahalisäys	2022	V. 2022 rakennettiin Junttikankaalle vt 27 Ylivieskan suuntaan lisää kevyen liikenteen väylää

		Hyvinvoinnin toimiala			ja aloitettiin vt 28 Kärsämäen suuntaan rakentamaan kevyen liikenteen väylää
Työttömyyden vähentäminen	Tarjoamme aktiivisesti työttömille mielekästä toimintaa ja tukea työllistymiseen Toimimme aktiivisesti työllisyyden hoidossa kehittäen uusia toimintamalleja ja osallistutaan työllisyyttä parantaviin ohjelmiin ja hankkeisiin	Nivalan Työpajasäätiö Keskushallinto PPKY Kallio TE-toimisto	Hankeresurssit	2022	Työttömyysprosentti oli v. 2022 lopussa 8,2%. Työpajasäätiöllä on ollut käynnissä kolme hanketta: AsTu-hanke asumisen tukemiseen, Täsmätyöhön-hanke vaikeasti avoimilla työmarkkinoilla itsenäisesti työllistyvien tukemiseen sekä NaviGo-hanke työikäisten palvelupisteen luomiseen.
Työikäisten elämänlaadun parantaminen	Tarjoamme työikäisille mielekästä toimintaa vapaa-ajalle kulttuurihyvinvointia ja liikkumista edistämällä	Hyvinvoinnin toimiala Nivalan Liikuntakeskus Oy Jokilatvan opisto JMO 3. sektori Paikalliset yritykset	Nykyiset resurssit	2021	Työikäisille on tarjolla monipuolista toimintaa Nivalassa. Hyvinvoinnin toimiala järjestää monenlaisia tapahtumia ja erityisesti kulttuuripalvelut tarjoavat monipuolista kulttuuritarjontaa. Nivalan Liikuntakeskus Oy tarjoaa laadukkaat palvelut liikkumiselle ja liikuttaa vuosittain satoja työikäisiä. Lisäksi

					Jokilatvan opistossa on vuositasolla Nivalassa ollut noin 1600 opiskelijaa. Useat työikäiset ovat myös aktiivisia paikallisissa järjestöissä. Lisäksi useat yritykset tarjoavat mielekästä vapaa-ajan toimintaa työikäisille, esimerkiksi kuntosalit, Tuiskula.
	Vaikutamme lihavuuteen ja liikkumattomuuteen kehittämällä palvelupolkuja ja ohjausta sekä panostamalla ravitsemus- ja liikuntaneuvontaan sekä viestintään	PPKY Kallio Nivalan Liikuntakeskus Oy Hyvinvoinnin toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Liikuntaneuvontaa lähetteellä sai v. 2022 64 kuntalaista ja ilman lähetettä 320.
Pystyn asumaan kotona mahdollisimman pitkään					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Yksinäisyyden torjuminen	Tarjoamme ikäihmisille mielekästä kerhotoimintaa	Hyvinvoinnin toimiala Jokilatvan opisto 3. sektori	Hankeresurssit	2021-2022	Hankeavustusta ei saatu, joten ei ole toteutunut.
	Järjestämme yhteisiä ikäpolvet yhdistäviä tapahtumia ja kohtaamisia	Hyvinvoinnin toimiala Kasvatus- ja koulutuspalvelut Yksityiset päiväkodit PPKY Kallio Nivalan Liikuntakeskus Oy	Nykyiset resurssit	2021	Päiväkodit sekä palvelutalot ovat tehneet yhteistyötä ikäpolvet yhdistävien kohtaamisten tiimoilta.

		3. sektori			
	Kehitämme Kyläkyätiä vastaamaan enemmän tarpeisiin	Keskushallinto Paikallisliikennöitsijät	Tarvittaessa määrärahalisäys	2023	Kyläkyädin käyttäjämäärä
	Kehitämme etsivän vanhustyön mallin	Hyvinvoinnin toimiala 3. sektori PPKY Kallio	Hankeresurssit	2024	Malli kehitetty (kyllä/ei), toiminnassa mukana olevat ikäihmiset
Ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitäminen	Tuemme ikäihmisten kotona pärjäämistä terveystoiminnan keinoin Voimaa vanhuuteen -ohjelman avulla	Hyvinvoinnin toimiala Nivalan Liikuntakeskus Oy PPKY Kallio	Nykyiset resurssit Voimaa vanhuuteen -ohjelma	2021-2022	Vertaisohjattuja ikäihmisten kuntosaliryhmiä on vuonna 2022 ollut 5. Niissä on yhteensä ollut 50 ikäihmistä.
	Tuemme ikäihmisten kotona pärjäämistä kulttuurisuunnitelmassa sekä Joki-kirjaston strategiassa olevien toimenpiteiden mukaisesti	Hyvinvoinnin toimiala	Kulttuurisuunnitelmaan ja Joki-kirjaston strategiaan kirjatut resurssit	2022	Hoivamusikkotoimintaa on kohdennettu kotihoidon asiakkaille.
	Laskemme seniorikortin maksuttoman liikkumisen ikäraja 75 ikävuoteen	Kaupunginvaltuusto Nivalan Liikuntakeskus Oy	Määrärahalisäys	2022	Vuoden 2022 alusta maksuttoman seniorikortin rajaa laskettiin 75 ikävuoteen. Vuonna 2022 lunastettiin n. 300 kpl seniorikortteja.
	Kehitämme soveltavan liikunnan mallin Nivalaan	Nivalan Liikuntakeskus Oy	Soveltavan liikunnan ohjaajan toimi	2023	Soveltavan liikunnan ryhmien määrä, kuvaus toiminnasta
	Laadimme Ikäystävällinen Nivala -toimenpideohjelman	Hyvinvoinnin toimiala PPKY Kallio	Tarkemmat resurssit kirjataan toimenpideohjelmaan	2022	Toimenpideohjelman laatiminen on aloitettu.

		Tekninen toimiala Keskushallinto Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto Nivalan Vuokratodit Oy Nivalan Liikuntakeskus Oy			
	Järjestämme kaatumisen ehkäisyn teemapäivän	PPKY Kallio Hyvinvoinnin toimiala	Nykyiset resurssit	2023	Vanhusten viikolla 2022 järjestettiin yhteistyössä PPKY Kallion kanssa kaatumisen ehkäisyn päivä NITEK:ssä. Osallistujia 120.
Ikäihmisten ravitsemuksen parantaminen	Panostamme ikäihmisten vajaaravitsemusriskin tunnistamiseen, ehkäisyyn ja hoitoon asumisyksiköissä ja kotihoidossa. Tehostetaan ravitsemushoitoa tarjoamalla rakennemuunneltuja, runsasenergiisiä aterioita tai täydennysravintovalmisteita tarvittaessa Kohtaamispaikkoihin ravitsemusneuvontaa, teemapäiviä ym.	PPKY Kallio Ruoka- ja puhdistuspalvelut	Nykyiset resurssit	2022	Tapahtumien yhteydessä pidetty ravitsemusneuvontaa ja ruokamaisteluja.

Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi: Koen olevani osa jotain yhteisöä, jossa pääsen vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Jos koen, että arki vie voimat, tiedän etten jää yksin.

Kuulun johonkin yhteisöön ja pääsen vaikuttamaan omaan elinympäristööni

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Sosiaalisten verkostojen lisääminen	Vahvistamme kiusaamisen ehkäisyä kouluissa ja vapaa-ajalla (KiVa-koulutyön tehostaminen)	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Urheiluseurat 3. sektori	Uusien työntekijöiden kouluttaminen	2021	Viimeisimmän kouluterveyskyselyn mukaan kiusaaminen on lisääntynyt kouluissa, erityisesti tyttöjen kiusaaminen.
	Kasvatamme järjestöavustusten määrää	Kaupunginvaltuusto Kaupunginhallitus Hyvinvoinnin toimiala	Määrärahojen lisääminen	2022	Järjestöavustuksia jaettiin v. 2022 hakemuksien perusteella 52 000 €
	Selvitämme vapaaehtoistyön koordinoitumisen järjestämisen	Hyvinvoinnin toimiala 3. sektori	Hankerahoituksen selvittely käynnistämisvaiheeseen, toiminnan ylläpito nykyisillä resursseilla	2023	Toiminta käynnistyy (kyllä/ei)
	Vahvistamme nivalalaisten käsitystä kansainvälisyydestä: - Ystävyyskuntien lisääminen - Ulkomaan vaihdot - Koulujen Erasmus-toiminta ja muu kv-toiminta	Keskushallinto Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala JEDU Hyvinvoinnin toimiala 3.sektori	Nykyiset resurssit, tarvittaessa hankerahoituksen hakeminen	2023	Kaksi eri kansainvälisyyshanketta ollut ohjelmassa: Erasmus + ja Nordplus. Kansainvälisyyskerho on aloitettu Niva-Kajalla 2021, minkä puitteissa on tehty ryhmätöitä tulevia vierailuja varten. N-studiossa ollut aiheena kansainvälistyvä Nivala.

					Syksyllä 2022 hyvinvoinnin toimialalla aloitti ensimmäinen vapaaehtoistyöntekijä Saksasta. Nivalalla on tällä hetkellä yksi ystävyyskunta Unkarissa, jossa vierailtiin syksyllä 2022.
	Laajennamme ja kehitämme harrasteakatemian toimintaa	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Nivalan Liikuntakeskus Oy	Osa-aikaisen harrasteakatemian koordinaattorin palkkaaminen	2021	Harrasteakatemiassa on toisen asteen opiskelijoita mukana 65 tänä lukuvuonna. Harrasteakatemiassa tänä lukuvuonna linjauksina eri urheilulajit, teatteritaide, bänditoiminta, ja tanssi. Opiskelijat jakautuvat harrasteakatemiassa seuraavasti: Nivalan lukion opiskelijoita 45 ja JEDU-Nivalan opiskelijoita 20.
Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kuntalaisten osallistumista ja osallisuutta palvelujen suunnittelussa ja palvelutarpeen arvioinnissa: - Kyselyjen ja kuulemisten avulla - Kehitetään palautteen antokanavia -Asiakasraatien kehittäminen	Kaupunginvaltuusto Kaupunginhallitus Kaupungin kaikki toimialat PPKY Kallio 3. sektori	Nykyiset resurssit	Koko ajan	V. 2022 järjestettiin kahdet kyläporinat Koskenperällä ja Ahteella, jossa johtavia luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita jalkautui kylille keskustelemaan ajankohtaisista asioista kyläläisten kanssa.

	- Johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden aktiivisuus päätösten valmistelun tiedottamisessa - Kaupungin tiedottamisessa selkokielisyyteen panostaminen				
	Kokeilemme osallistavan budjetoinnin käyttöönottoa nuorten kohdalla (nuorisovaltuusto, oppilaskunnat, lasten parlamentti)	Kaupunginvaltuusto Nuorisovaltuusto Hyvinvoinnin toimiala	Määrärahan varaaminen	2021	Nuorisovaltuustolla on ollut 10 000 € osallistuvan budjetoinnin määräraha, josta käytettiin vain osa v. 2022 nuorten lajikoiteluihin. Lisäksi vuoden 2023 alussa käynnistettiin kaikille kuntalaisille suunnattu osallistuva budjetointi.
	Vahvistamme päätösten ennakoarvioinnin käyttöä päätöstentien valmistelussa	Kaupungin kaikki toimialat Kaupunginvaltuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat Tytäryhtiöt	Lisäkoulutusta EVA:n käyttöön	2021	Ennakkovaikutusten arviointeja on tehty vuonna 2022 1 kpl (Aittolan koulu)
	Kehitämme kylien toimintaa ja yhteistyötä käynnistämällä kyläneuvostotoiminnan	Kaupunginhallitus Hyvinvoinnin toimiala Kyläyhdistykset	Nykyiset resurssit	2022	Toiminta on käynnistynyt alkuvuodesta 2022. Kyläneuvosto kokoontui 3 kertaa v. 2022 aikana.
	Kaikukortti-toiminnan laajentaminen: hankimme 3 uutta kulttuurikohdetta ja 2 uutta kortinjakajatahoa	Hyvinvoinnin toimiala PPKY Kallio	Nykyiset resurssit	2023	V. 2023 alusta on aloittanut kaksi uutta kulttuurikohdetta ja yksi uusi kortinjakaja.

	Edistämme digihyvinvointia: - Kaupunginhallituksen tulee nimetä digituen vastuutaho ja miten digituen tarjoaminen organisoidaan - Digituesta tiedotetaan kuntalaisille, eri palvelutarjoajat kootaan yhteen: kooste palvelutarjoajista tai esim. fyysinen piste, jossa digitukea tarjotaan	Kaupunginhallitus Keskushallinto 3. sektori Digituen palveluita tarjoavat	Nykyiset resurssit	2022	Digituen vastuutahoa ei ole nimetty eikä organisointia sovittu. Yhdistykset ja yritykset tarjoavat jonkin verran digitukea ja myös kirjastosta on mahdollista saada digitukea.
	Kehitämme asukkaiden osallisuutta ja itsensä kehittämistä lukuharrastuksen kautta	Hyvinvoinnin toimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Lainajia kirjastossa v. 2022 3258 ja lainattuja kirjoja 155 581. Kirjaston järjestämät tapahtumat alle 18-vuotiaille 77 ja 18 vuotta täyttäneille 21.
	Parannamme kuntalaisten äänestysaktiivisuutta	Keskushallinto	Nykyiset resurssit	2021	Äänestysprosentti v.2021 kuntavaaleissa oli 56,6%. Aluevaaleissa v.2022 äänestysaktiivisuus oli 55,0%.
Mieleni voi hyvin ja päihteistä ei koidu minulle haittoja					
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	RESURSSIT	AIKATAULU	ARVIOINTIMITTARI
Mielen hyvinvoinnin edistäminen	Järjestämme mielen terveyden ensiapu - koulutuksia	Hyvinvoinnin toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Kaupunki järjesti v. 2022 yhden MTEA1-koulutuksen ja ALVA-verkosto yhden. Osallistujia 38.

	Tarjoamme monipuolista harrastustoimintaa ja harrastustiloja kaikenikäisille	Hyvinvoinnin toimiala Jokilatvan opisto Jokilaaksojen musiikkiopisto Nivalan Liikuntakeskus Oy Yksityiset toimijat 3. sektori	Nykyiset resurssit	2021	Lukuvuonna 2022-2023 Jokilatvan opiston kurssien osallistumisaktiivisuus on keskimäärin 0,68 tuntia per asukas. Myös musiikkiopisto järjestää aktiivisesti toimintaa Nivalassa. Lisäksi järjestöt järjestävät monipuolista harrastustoimintaa kaikenikäisille.
	Tarjoamme hyvinvointiluentoja kuntalaisille	Nivalan Liikuntakeskus Oy/Lähekkö Liikkeelle Hyvinvoinnin toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Keväällä ja syksyllä pidetty lasten ja nuorten foorumit, joissa lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä luentoja.
	Otamme käyttöön kulttuuripassin	Hyvinvoinnin toimiala Jokilatvan opisto JMO 3. sektori	Nykyiset resurssit	2022	Passia ei ole vielä toistaiseksi otettu käyttöön.
	Kehitämme mittarit kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden seuraamiseksi	Nivalan Liikuntakeskus Oy Hyvinvoinnin toimiala	Nykyiset resurssit	2022	Mittarit on luotu ja niistä kerätään tietoa.
Päihdeettömän ja savuttoman elämän tukeminen	Toimeenpanemme ehkäisevän päihdetyön mallia (toimenpiteet määritelty erillisessä suunnitelmassa)	Hyvinvoinnin toimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala PPKY Kallio	Valittujen toimintamallien mukaan tarvittava resurssointi	2021	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman mittarit (LIITE 1)

		Nivalan Liikuntakeskus Oy 3. sektori			

Yhteenveto

Vuotta 2022 väritti maaliskuuhun asti kestäneet koronarajoitukset sekä helmikuussa alkanut Ukrainan sota. Myös vuoden 2023 aloittaneiden hyvinvointialueiden valmistelu vaikutti vuonna 2022 kunnan toimintaan hyvinkin paljon. Vuonna 2023 ensiarvoisen tärkeää on tehdä yhteistyötä ja korostaa yhdessä tekemistä. Ensimmäiset vuodet rakennetaan uusia yhteistyörakenteita ja jalkautetaan hyviä käytänteitä.

Nivalassa on viime vuonna palkatun hankekoordinaattorin myötä alettu kehittämään toimintaa hanketoiminnalla. Hyvien hankkeiden myötä on taloutta ja toimintaa suunniteltaessa huomioitavat resurssit jatkossakin tarpeelliseksi havaitun työn vakiinnuttamiseksi osaksi kunnan toimintaa.

Paikallisesti ja varsinkin valtakunnallisesti näkyvä ilmiö on päihde- ja mielenterveyshaittojen lisääntyminen sekä liikunnan väheneminen. Vuonna 2023 hyvinvointialueiden aloitettua on tehtävä tiivistä yhteistyötä haittojen ehkäisemiseksi. Yhteistyön lisäksi kunnan toiminnoissa on toteutettava aktiivisesti ennaltaehkäiseviä toimia. Lisäpanostuksia kaivataan kaikenikäisten matalan kynnyksen toiminnan lisäämiseksi.

Riittävän sijaishenkilöstön saatavuus varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen on ollut jo vuosia haasteena. Varsinkin lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on haastavaa tai mahdotonta löytää henkilöitä, ja sijaisjärjestelyt vievät kohtuuttomasti aikaa. Turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön takaamiseksi olisi vakituisen sijaisreservin lisääminen tarpeellista.

Valtuustokäsittely

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2022 on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 10.5.2023, kaupunginhallituksessa 22.5.2023 ja kaupunginvaltuustossa 15.6.2023.

LÄHTEET

[Sotkanet -tilastokanta](#)

[Tilastokeskus](#)

[Tutkihallintoa.fi](#)

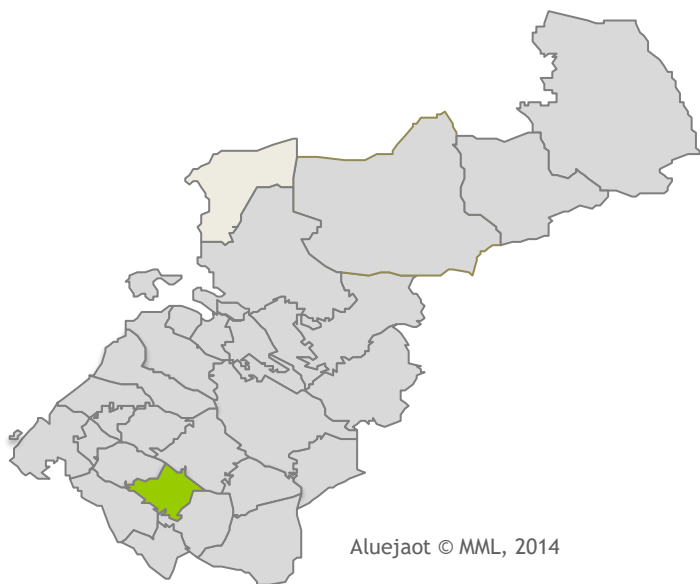
LIITE 1: EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITELMA, TOIMENPITEET VUONNA 2022

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ						
TAVOITE	TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	KOORDINOINTI	JÄRJESTÄJÄ	AJANKOHTA	TOTEUTUMINEN
Monitoimijainen yhteistyö	Moniammatillisen ehkäisevän päihdetyöryhmän (EPT) toiminnan vahvistaminen ja mahdollinen laajentaminen	eri toimijoita	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	Kokoontuu vähintään 2x vuodessa	Kokoontunut kaksi kertaa v.2022
	Pakka-toimintamallin käynnistämisen selvittely	paikalliset toimijat	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	KEVÄT 2022	Kesken
Osaamisen lisääminen Räätelöidyt koulutukset eri kohderyhmillä yhteistyössä EHYT ry:n kanssa	Huumeiden käyttäjän tunnistaminen - koulutus	sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, nuorten kanssa työskentelevät	hv-koordinaattori	EHYT ry	KEVÄT 2022	Järjestetty 4/2022
Viestintä	Materiaalin jakaminen (painettu ja sähköinen materiaali: julisteet,	kaikenikäiset kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	KOKO AJAN	Materiaalia jaettu k.o paikoissa ja lisäksi myös liikuntakeskuksella.

	lehtiset, itsehoito-oppaat): nuorisotila, kirjasto, hyvinvointipalvelut, koulut, tapahtumien yhteyteen					
	Infotilaisuudet ajankohtaisista päihdeilmiöistä ja tietoiskut yhteistyötahojen kanssa (esim. poliisi, Kallio, Ehyt ry)	kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	TARPEEN MUKAAN	EPT-viikolla järjestetty kouluille luentoja.
	Hyvinvointivirtaa - rasti	ammattiopisto JEDU:n opiskelijat	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	VUOSITTAIN	Järjestetty välituntitoimintana EPT-piste. Infoa päihteistä, arvontaa, osallistavaa toimintaa aulassa 4.10. (105 nuorta)
Tiedon kerääminen	Päihdekysely 2-4 vuoden välein	Kaikenikäiset kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	KEVÄT/SYKSY 2022	Tehty 12/2022
Teemapäivät ja -viikot, kampanjat	Tiedottaminen ja tapahtumien järjestäminen: ehyt.ry/kampanjat, tiedotus kaupungin somekanavat, kaupungin sähköpostitiedotus.	kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	VUOSITTAIN Tipaton tammikuu, JOULU-TAMMIKUU Selvänä kesään - kampanja	Somekampanjoita ympäri vuoden. "Summer start" - päihdeeton ilta nuorille Tuiskulassa 3.6. (vaahtobileet)

					TOUKO-KESÄKUU EPT-viikko, vko 45 MARRASKU U Peliviikko MARRASKU U Anna lapselle raitis joulu MARRAS- JOULUKUU	• "Älä välitä" - kampanja. Somevideon teko nuorten kanssa. • Smokefree tarrojen suunnittelukilpailu 6.-luokkien oppilaille elokuussa 2022 • EPT-viikko: - Keilailta Jedun asuntolan väelle - SELVIS-ilta Kulmauksessa - Ville Nurmisen luennot yläkoululaisille - Raide ry:n luennot lukiolaisille - Zero Friday tapahtuma Tuiskulassa •Oppilaitospäivysty sten yhteydessä EPT-teemat olleet esillä erilaisten kisailujen/

						arvontojen kautta lukiolla ja Jedulla.
	Koulunuorisotyöntekijän pitämät oppitunnit päihteistä peruskoululaisille	peruskoululaiset	koulunuorisotyöntekijä	nuorisopalvelut	VUOSITTAIN	Alakouluille pidetty Selvis-tunnit 5.-6.lk v.2022, tavoitettu 863 nuorta.
	Päihteisiin liittyvä tempaus yläkoululla ja nuorisotilalla	nuoret	koulunuorisotyöntekijä	nuorisopalvelut	KEVÄISIN	Keväällä ja syksyllä järjestetty Selvis-illat Kulmauksessa. Yläkoululla Tupakaton päivä 31.5. välituntitempaus

Kunnan tiedot

Nivala / Pohjois-Pohjanmaa	
Asukasluku 31.12.2022	10 419 / 416 532
Väestöennuste 2030	9 405 / 418 307
Ikärakenne 2022 (% väestöstä)	
• 0-17-vuotiaita	Vuonna 2022: 26,5 / 23 %.
• 18-64-vuotiaita	Vuonna 2022: 49,6 / 57 %.
• 65 v. täyttäneitä	Vuonna 2022: 24 / 20 %.
Koulutustasomittain 2020	312 / 386
Väestöllinen huoltosuhde 2022	83,5 / 63,7
Taloudellinen huoltosuhde 2021	161 / 145

Erityispiirteet

Nivalassa arvostetaan yrittäjyyttä, työntekoa ja laadukkaita palveluja. Nivala on perinteinen maatalouspitäjä ja kuuluu maidon ja lihan tuotannossa Suomen kärkikuntiin. Suomen suurimmassa teollisuuskylässä on sata yritystä ja tuhat työpaikkaa. Paikkakunta tunnetaan myös monista valtion merkkihenkilöistä ja historiallisista tapahtumista. Nivalassa on hyvät mahdollisuudet kouluttautua ja harrastaa. Vuosittaisia isoja tapahtumia ovat mm. Kapinaviikko, Uikon taikaa -kaupunkifestivaali ja Marrasvalakiat.

Hyvinvoinnin strategiset kärjet ja painopistealueet

Kaupunkistrategia 2022-2025 Turvallinen arki ja hyvinvoivat asukkaat; Yrittäjyyden edellytyksiä ja työtä tarjoava seutukaupunki; Kestävästi kehittyvä

Hyvinvoinnin painopistealueet 2021-2024 Lasten ja nuorten hyvinvointi; Toimintakyvyn ylläpitäminen ja sairastavuuden vähentäminen; Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi

Asuminen, ympäristö, turvallisuus

- **1 hengen asuntokunnat:** 39 /43 %
- **Katuruullisuusindeksi:** 168 /108
- **Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat:** 1,5 /1,4 %
- **Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65+ v:** 470/425 per 10 000 vast.ikäistä

Ihmissuhteet ja osallisuus

- **Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa 4.-5. lk:** 1,5 /2,2 %
- **Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa:** 57/54 %
- Kunnassa osallisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tmv.: Kyllä, osana hyvinvointisuunnitelmaa

Säännölliset järjestötapaamiset sekä seurailat liikuntaseuroille. Ilmaisia kokoontumis- ja kerhotiloja varattavissa järjestöille Pajalasta ja kirjastolta.

Vapaa-aika

- **Kirjaston kokonaislainaukset** 15,7/16,6 per asukas

Monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet liikuntaan, luontoon ja kulttuuriin. Jokilatvan opisto ja Jokilaaksojen musiikkiopisto toimivat aktiivisesti Nivalassa. Nivalassa on aktiivista seura- ja kylätoimintaa sekä kökkähenkeä (talkoohenki).

Oppiminen, työ, toiminta

- Pitää koulunkäynnistä, 4-5. lk: 78/78 %
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat: 6,4/6,3 %
- Työttömät 2021: 8,3/11,5 % työvoimasta
- Nuorisotyöttömät 2021: 9/16 %
- Pitkäaikaistyöttömät 2021: 28/34 % työttömistä
- Työpaikkaomavaraisuus: 92/99

Nivalassa on 11 alakoulua, yläkoulu, lukio, ammatillinen oppilaitos Jedu sekä Oulun yliopiston tutkimusyksikkö Kerttu Saalastin instituutti.

Taloudellinen toimeentulo

- Lasten pienituloisuusaste: 17,7/14,7
- Kiinnostavat harrastukset liian kalliita, 8.-9. lk: 23/23 %
- Toimeentulotukea pitkäaik. saaneet 25-64-v.: 1,1/1,7%
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-v.: 9,5/8,5 %
- Toimeentulotukea saaneet 65 v. täyttäneet: 1,8/1,6 %

Terveys, mielen hyvinvointi

- Kokee terveytensä keskitas. tai huonommaksi, 4.-5. lk: 9/10 %
- Mielialaan liittyviä ongelmia viimeisen kahden viikon aikana, 4.-5.lk: 13/19 %
- Sairastavuusindeksi (THL, ikävakioitu): 134/122
- Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-v.: 4,6/4,4 %

Elintavat

Yläkouluikäiset:

- Nukkuu arkisin alle 8 h: 40/38 %
- Ylipaino: 18/15 %
- Hyväksyvä asenne: Huumeet 6/9%, humalaan juominen 27/21%, nuuska 36/28 %

Ylipaino ja liikkumattomuus ovat ongelmia useissa ikäryhmissä.

Toimiva arki

Lapset, lapsiperheet, nuoret:

Kyläkouluja, ammatillista koulutusta, monipuoliset

harrastusmahdollisuudet ja kaikki lapsiperheiden palvelut lähellä

Työikäiset:

Työtä ja toimeentuloa monilla eri sektoreilla, monipuoliset vapaa-ajanviettomahdollisuudet

Ikäihmiset:

- Yksinasuvat 75 v. täyttän.: 40/43 %
- Turvallinen asuinympäristö, luonnon läheisyys ja lyhyet välimatkat ovat arjen luksusta.

Palvelut

Kunnan terveydenedistämiski-
aktiivisuus (TEA):

Hyvällä tasolla:

- Kuntajohto: 91/79
- Liikunta: 72/78
- Perusopetus: 69/62
- Lukiokoulutus: 67/64

Parannettavaa:

- Perusterveydenhuolto: 54/68
- Kulttuuripalvelut: 61/69

Keskeiset hyvinvoinnin vahvuudet ja haasteet

TALOUS JA ELINVOIMA **Vahvuudet:** lasten ja lapsiperheiden määrä, työttömyyden väheneminen
Huolenaiheet: asukasluvun ja huoltosuhteen kehitys, lainakannan nousu **LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET** **Vahvuudet:** lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään, liikkuminen lisääntynyt **Huolenaiheet:** fyysinen ja psyykinen oireilu lisääntynyt, varhain aloitetut sukupuoliyhdyntä **NUORET AIKUISET** **Vahvuudet:** päihteiden käytön vähentyminen **Huolenaiheet:** mielenterveysongelmat **TYÖIKÄISET** **Huolenaiheet:** pitkäaikaissairastavuus **IKÄIHMISET** **Vahvuudet:** aktiivinen osallistuminen järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan **Huolenaiheet:** pitkäaikaissairaudet, psyykkiset ongelmat, yksinäisyys

Hyvinvointitavoitteet 2022–2023

Lasten ja nuorten hyvinvointi: Myönteisen minäkuvan, pärjäävyyden ja osallisuuden vahvistaminen; Arjen terveellisten valintojen (uni, ravinto, liikunta, koulutehtävät, kaverisuhteet harrastukset jne.) tukeminen; Moniammatillisen yhteistyön parantaminen; Varhaisen tuen palvelujen ja menetelmien vahvistaminen.
Toimintakyvyn ylläpitäminen ja sairastavuuden vähentäminen: Työhyvinvoinnin edistäminen; Työttömyyden vähentäminen; Työikäisten elämänlaadun parantaminen; Yksinäisyyden torjuminen, Ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitäminen; Ikäihmisten ravitsemuksen parantaminen. **Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi:** Sosiaalisten verkostojen lisääminen; Osallisuuden edistäminen; Mielen hyvinvoinnin edistäminen; Päihteettömän ja savuttoman elämän tukeminen.

Lisätietoa:

[Kunnan hyvinvointikertomus www.nivala.fi/vapaa-aika/hyvinvointipalvelut](http://www.nivala.fi/vapaa-aika/hyvinvointipalvelut)³⁸

Kaupunginjohtaja, Päivi Karikumpu, p. 040 344 7200

Hyvinvoinnin yhdyshenkilö, Meri Vähäkangas p. 040 344 7317

[Sähköposti: meri.vahakangas@nivala.fi](mailto:meri.vahakangas@nivala.fi)